

Максим АРСІРІЙ,

*прокурор відділу захисту інтересів громадян і держави
у сфері земельних відносин
прокуратури Кіровоградської області, юрист 2 класу*

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПРОКУРАТУРИ З НАГЛЯДУ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНІТАРНО- ЕПІДЕМІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ

Ключові слова: організація роботи прокуратури; елементи організації роботи; санітарно-епідемічне благополуччя населення.

Правильна та науково обґрунтована організація роботи є запорукою якісного й ефективного виконання завдань, покладених на державні установи. Особливого підходу до оптимізації організації роботи органів прокуратури нашої держави потребує діяльність у сфері забезпечення додержання законодавства про санітарне та епідемічне благополуччя населення. Так, у ст. 50 Конституції України кожному гарантується право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена [1].

Згідно з ч. 2 ст. 293 Цивільного кодексу України діяльність фізичної та юридичної особи, що призводить до нищення, псування, забруднення довкілля, є незаконною. Кожен має право вимагати припинення такої діяльності.

Діяльність фізичної та юридичної особи, яка завдає шкоди довкіллю, може бути припинена за рішенням суду [2].

Отже, згідно з наведеними нормами питання забезпечення безпечних умов існування та розвитку людини і суспільства приділено увагу на найвищому державному рівні.

Окремого розгляду потребує й оптимізація діяльності органів прокуратури щодо забезпечення додержання законів у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, оскільки в п. 2 ст. 4 Закону України «Про прокуратуру» передбачено, що діяльність органів прокуратури спрямована на всемірне утвердження верховенства закону, зміцнення правопорядку і має

своїм завданням захист від неправомірних посягань гарантованих Конституцією, іншими законами України та міжнародними правовими актами соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод людини та громадянина [3].

Власне бачення змісту, а також структурних елементів організації роботи у своїх працях пропонували: Л. Давиденко, В. Долежан, П. Каркач, І. Марочкін, А. Мудров, М. Руденко, М. Якимчук та інші фахівці у сфері прокурорської діяльності.

Разом із тим, враховуючи специфіку діяльності органів прокуратури у сфері забезпечення додержання законодавства про санітарне та епідемічне благополуччя населення, така діяльність потребує окремого розгляду та наукових досліджень.

Метою статті є вироблення пропозицій щодо класифікації елементів організації роботи прокуратури у сфері забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення та формулювання авторського визначення поняття організації роботи на вказаному напрямі.

Як слушно зауважує А. Мудров, організація роботи має розглядатися як основний і найважливіший чинник забезпечення виконання прокуратурою функцій, визначених у Конституції України. Взаємозв'язок організаційно-управлінської діяльності та здійснення прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів, інших завдань потребує постійного вдосконалення [4, 8].

На думку С. Таранушча, під організацією роботи, зокрема природоохоронного прокурора, необхідно розуміти сукупність різноманітних за формами та правовими наслідками дій відповідних суб'єктів (як правило, владних – керівних, вищестоящих, вищих), які здійснюються з метою забезпечення, упорядкування, узгодження та координації її діяльності [5, 152].

Інші вчені, зокрема, І.Є. Марочкін, П.М. Каркач, О.Б. Червякова вважають, що організацію роботи варто розглядати у двох аспектах. Згідно з першим, – це комплекс заходів, спрямованих на раціональний розподіл праці, створення її належних умов і підтримку організаційного порядку, здорової психологічної атмосфери в колективі. До другого аспекту науковці відносять повсякденну процесуальну й непроцесуальну діяльність прокурора, пов'язану з поставленням підлеглим конкретних завдань, контролем за їх виконанням і оцінкою проведеної роботи. Динамічний аспект організації роботи прокуратури охоплює також суть оперативного керівництва роботою працівників прокуратури [6, 5].

В. Бабенко та М. Руденко під організацією роботи розуміють «...сукупність взаємозалежних і взаємодоповнюючих заходів (елементів) по підбору, розміщенню, підвищенню кваліфікації прокурорських кадрів; забезпеченню способами збору екологічної інформації; аналізу інформації та її оцінці; плануванню роботи та контролю виконання; об'єднанню зусиль оперативного складу з метою досягнення найкращих кінцевих результатів щодо зміцнення екологічної законності (дотримання законодавства про охорону довкілля)» [7, 150].

Також існує думка, що під організацією роботи прокуратури, наприклад з нагляду за додержанням законів щодо захисту прав і свобод дітей, доцільно розуміти діяльність уповноважених суб'єктів, що здійснюється за допомогою певних засобів з додержанням властивих їй принципів, при взаємодії структурних підрозділів та окремих працівників прокурорської системи з метою оптимізації захисту прав і свобод дітей [8, 9].

Поняття «організація» невід'ємне від поняття «управління». Організація – це діяльність, спрямована на створення ефективної системи та структури управління. А відмінність між термінами «організація» і «управління» занадто умовна та теоретична. На практиці її немає, бо дії прокурора-керівника – це складові елементи організації роботи і спосіб управління підлеглим колективом та підлеглими структурами органів прокуратури. Крім того, багато елементів організаційно-управлінської діяльності належать до поняття «організація» і «управління». У такому випадку обумовлюється те, на якому рівні прокурорської системи розглядається цей елемент. Наприклад, план роботи міської, районної прокуратур – елемент організації роботи ланцюга прокурорської

системи, а план роботи Генеральної прокуратури України – форма управлінського рішення. Адже значна кількість запланованих заходів по суті є завданнями для підлеглих прокуратур. Специфічною формою управлінських рішень є значна кількість заходів, які містяться у планах обласних прокуратур. Тому не випадково окремі пункти таких планів міські та районні прокурори сприймають як вказівку вищестоящого прокурора [9, 14].

М. Говоруха зауважує, що організація роботи передбачає комплекс заходів з упорядкування і оптимізації діяльності конкретного колективу прокуратури, реалізований її керівником. Управління прокурорами – це покладення на них завдань і контроль за їх виконанням. Саме завдяки цьому організація роботи здійснюється у горизонтальній площині, а управління – у вертикальній [10, 46].

Л. Давиденко організаційні аспекти діяльності прокуратури розглядає у статичній та динамічній. В першому випадку під організацією діяльності (у статичній) вчений розуміє комплекс заходів, спрямованих на раціональний розподіл праці, створення належних умов і підтримку організаційного порядку, здорової психологічної атмосфери в колективі тощо. Другий напрям (динаміка), на його думку, реалізується у повсякденній процесуальній і непроцесуальній діяльності прокурора, пов'язаній з постановкою підлеглим працівникам конкретних завдань, контролем за їх виконанням і оцінкою проведеної роботи [11, 7–9].

Науковці не дійшли спільної думки щодо елементів організації роботи. Так, Д. Гвішіані елементами організаційної діяльності називає такі, як: визначення мети та завдань; розробка системи заходів для реалізації мети і розподіл завдань на окремі види робіт усередині організації; інтеграція окремих видів робіт у відповідних підрозділах, які могли б їх координувати різними засобами, включаючи і формальну ієрархічну структуру; мотивація, взаємодія, поведінка, погляди членів організації, які частково визначаються заходами, спрямованими на реалізацію її цілей, а частково мають випадковий, особистий характер; прийняття рішень, інформаційні потоки, контроль, заохочення і стягнення; єдина організаційна система, що розуміється не як особлива, додаткова ознака, а як внутрішня узгодженість, що має бути досягнута між усіма вказаними елементами організації [12, 185].

На думку Л. Давиденка та П. Каркача, основними елементами організації роботи в органах

прокуратури є: розподіл прокурорської роботи та службових обов'язків, створення і підтримання в органах прокуратури організаційного порядку, планування роботи; визначення системи контролю за її виконанням та інші заходи організаційного характеру [9, 13].

М. Говоруха виділяє такі основні елементи організації роботи, як: раціональний розподіл праці у прокурорському колективі; забезпечення взаємодії оперативних працівників цього колективу [10, 45].

На думку В. Малюги, організація роботи складається із: добору, розстановки кадрів; правильного розподілу обов'язків між працівниками прокуратури, належної організації їх повсякденної діяльності; раціонального планування роботи; контролю за проведенням заходів, виконання завдань; удосконалення методів роботи, підвищення ділової кваліфікації працівників прокуратури [13, 91].

На нашу думку, елементи організації роботи можна поділити на дві групи: основні (добір, розстановка кадрів; розподіл обов'язків між працівниками прокуратури та належна організація їх повсякденної діяльності; планування; інформаційно-аналітична діяльність; контроль виконання планових та позапланових заходів (наприклад, розгляд звернень громадян, завдань вищестоящої прокуратури)) та допоміжні (облік виконаної роботи, статистична звітність, систематизація нормативно-правових актів, діловодство в прокуратурі) [8, 10].

Водночас поза увагою автора лишається така важлива складова організації роботи, як наукове та методичне супроводження практичної діяльності, яке пропонуємо назвати супровідним елементом організації роботи органів прокуратури щодо забезпечення законності у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Змістом супровідного елементу організації роботи прокуратури у досліджуваній сфері є підготовка наукової, методичної, навчальної й іншої літератури з найактуальніших напрямів діяльності прокуратури та проведення навчальних, науково-практичних і методичних заходів тощо.

Варто наголосити: необхідність особливого (наукового та методичного) супроводження діяльності органів прокуратури у сфері забезпечення законності щодо санітарного й епідемічного благополуччя населення обумовлено великою кількістю законів та підзаконних актів, що регулюють вказані відносини, а також досить часто

потребою залучення спеціалістів і експертів до проведення перевірок та оцінки діянь об'єктів нагляду (йдеться, зокрема, про посадових осіб контролюючих органів, певні категорії підприємств, установ і організацій).

Так, пунктом 14 наказу Генерального прокурора України від 26 грудня 2011 року №1 гн (наказ №1 гн) «Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України» прокурорів усіх рівнів зорієнтовано вважати одним із важливих завдань структурних підрозділів апаратів впровадження у діяльність органів прокуратури найбільш досконалих та ефективних форм і методів роботи, розробку методичних рекомендацій і поширення позитивного досвіду з різних напрямів прокурорсько-слідчої діяльності [14].

Згідно з Основними вимогами щодо структури та змісту документів методичного спрямування, винесених на розгляд науково-методичних рад органів прокуратури України і схвалених рішенням науково-методичної ради при Генеральній прокуратурі України (протокол від 4 лютого 2011 року №1), методичні рекомендації в органах прокуратури України – це розглянуті та затверджені науково-методичними радами документи, які визначають найбільш оптимальні порядок, форми й методи (способи і прийоми) наглядової чи слідчої діяльності з метою їх застосування у прокурорсько-слідчій практиці для досягнення належної ефективності та позитивних результатів роботи на тому чи іншому напрямі.

Важливу роль у науковому і методичному забезпеченні відведено Національній академії прокуратури України. На підтримку висловленої тези звернімося до окремих положень наказу Генерального прокурора України від 31 січня 2011 року №8 (наказ №8) «Про організацію взаємодії органів прокуратури України з Національною академією прокуратури України» [15].

Так, у п. 1.1 наказу №8 прокурорів усіх рівнів зобов'язано розглядати взаємодію з Академією як один із основних засобів покращення підготовки та підвищення кваліфікації прокурорсько-слідчих кадрів, удосконалення наукових досліджень з проблем діяльності прокуратури, її нормативного регулювання.

Крім того, пунктами 3.8, 3.9 наказу №8 ректора Академії зобов'язано організовувати виїзди викладачів і науковців Академії до прокуратур усіх рівнів з метою вивчення проблемних питань організаційно-управлінської та функціональної діяльності, розробки методичних реко-

мендацій, посібників і здійснення інших заходів, необхідних для подальшого удосконалення навчального процесу та прокурорсько-слідчої практики, а також забезпечення якісного наукового і методичного супроводження навчальних заходів, які проводяться у відповідних базових та інших прокуратурах.

Варто зазначити й про суб'єктів, уповноважених на організацію роботи у досліджуваній сфері. Зауважимо: в системі органів прокуратури нашої країни відсутній окремий структурний (галузевий) підрозділ, який здійснює правозахисну діяльність у сфері санітарно-епідемічних правовідносин.

На нашу думку, суб'єктами організації роботи в цій сфері є: Генеральний прокурор України, його перший заступник та заступники, прокурори областей, міст Києва і Севастополя та їх заступники, начальники (заступники начальників), старші прокурори та прокурори галузевих підрозділів апаратів Генеральної прокуратури України й прокуратур обласного рівня, прокурори міськрайонного рівня та їх заступники.

Певний вплив на організацію роботи щодо здійснення правозахисної діяльності у сфері додержання законодавства про санітарно-епідемічне благополуччя населення здійснюватимуть і керівники, і атестовані працівники негалузевих підрозділів.

Наприклад, згідно з п. 6.3 наказу Генерального прокурора України №1 гн штатну чисель-

ність апарату Генеральної прокуратури України, підпорядкованих органів прокуратури зобов'язане розробляти Головне управління кадрового забезпечення, дотримуючись раціонального співвідношення керівних, прокурорсько-слідчих працівників і державних службовців, погоджувати з організаційно-контрольним підрозділом та затверджувати наказами Генерального прокурора України.

Таким чином, організація роботи прокуратури із забезпечення додержання законодавства у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення – це здійснювана з додержанням вимог щодо оптимального використання людських і матеріальних ресурсів діяльність уповноважених суб'єктів системи органів прокуратури з метою забезпечення ефективного виконання функцій прокуратури у контексті санітарно-епідемічних правовідносин.

Складові елементи організації роботи прокуратури у досліджуваній сфері умовно можна поділити на основні, додаткові та супровідні.

Отже, викладене авторське бачення вирішення окреслених проблем прокурорської діяльності, шляхи їх оптимізації, сподіваємось, будуть корисними як для практичних працівників, так і теоретиків прокурорської науки, сприятимуть підвищенню рівня ефективності діяльності органів прокуратури нашої країни із забезпечення законності у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення..

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року №435-IV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page>
3. Про прокуратуру: закон України від 5 листопада 1991 року №1789-XII: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1789-12>
4. Мудров А. Належна організація роботи – запорука успіху / А. Мудров // Вісник прокуратури. – 2003. – №7. – С. 8–11.
5. Таранушич С. В. Організаційно-правові аспекти діяльності природоохоронної прокуратури: Академія адвокатури України: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.10 / С.В. Таранушич. – К., 2007. – 217 с.
6. Організація роботи в органах прокуратури: навч. посіб. для юрид. вузів і факультетів / [І.Є. Марочкін, П.М. Каркач, О.Б. Червякова та ін.]; за заг. ред. проф. І.Є. Марочкіна, доц. О.М. Толочка. – Х.: Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого, 2002. – 196 с.
7. Бабенко В. І. Прокурор у галузі охорони довкілля: сутність, повноваження, організація: навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / В.І. Бабенко, М.В. Руденко. – К.: Ін Юре, 2005. – 408 с.
8. Попов Г. В. Прокурорський нагляд за додержанням законів щодо захисту прав і свобод неповнолітніх: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура» / Г.В. Попов; Національна академія прокуратури України. – К., 2011. – 16 с.
9. Давиденко Л. Питання організації роботи та управління в органах прокуратури / Л. Давиденко, П. Каркач // Вісник прокуратури. – 2002. – №4. – С. 12–15.

10. Говоруха М. Поняття та значення організації роботи прокурора у виконавчому провадженні / М. Говоруха // Вісник прокуратури. – 2008. – №3. – С. 44–50.

11. Давиденко Л. Прокурорська влада. Міф чи реальність? Чи відповідає вона принципам правової держави? / Л. Давиденко // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – №7. – С. 35–41.

12. Гвишиани Д. М. Организация и управление / Д.М. Гвишиани. – М.: Наука, 1972. – 270 с.

13. Малюга В. І. Принципи організації та діяльності прокуратури України: моногр. / В.І. Малюга, О.Р. Михайленко. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський національний університет», 2005. – 130 с.

14. Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України: наказ Генерального прокурора України від 26 грудня 2011 року №1 гн: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=151863

15. Про організацію взаємодії органів прокуратури України з Національною академією прокуратури України: наказ Генерального прокурора України від 31 січня 2011 року №8: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=169700

Максим АРСІРІЙ

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПРОКУРАТУРИ
З НАГЛЯДУ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САНИТАРНО-ЕПІДЕМІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ**

Резюме

Сформульовано пропозицію щодо класифікації елементів організації роботи прокуратури у сфері забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення та наведено авторське визначення поняття організації діяльності на вказаному напрямі. Запропоновано розподілити елементи організації роботи прокуратури у досліджуваній сфері на основні, додаткові та супровідні.

Максим АРСІРІЙ

**ОРГАНИЗАЦИЯ РАБОТЫ ПРОКУРАТУРЫ
ПО НАДЗОРУ ЗА СОБЛЮДЕНИЕМ ЗАКОНОВ ОТНОСИТЕЛЬНО ОБЕСПЕЧЕНИЯ
САНИТАРНО-ЭПИДЕМИЧЕСКОГО БЛАГОПОЛУЧИЯ НАСЕЛЕНИЯ**

Резюме

Сформулировано предложение по классификации элементов организации работы прокуратуры в сфере обеспечения санитарно-эпидемического благополучия населения и приведено авторское определение понятия организации деятельности на указанном направлении. Предложено разделить элементы организации работы прокуратуры в исследуемой сфере на основные, дополнительные и сопроводительные.

Maxim ARSIRIY

**ORGANIZATION OF THE PROSECUTOR'S OFFICE
OF SUPERVISION OF THE LAWS CONCERNING SECURITY
SANITARY-EPIDEMIOLOGICAL WELFARE OF THE POPULATION**

Summary

In the article formulate a proposal for the classification of elements of the organization robots prosecutors in the field of sanitary and epidemiological welfare of the population and offers the author's definition of the organization of work in the specified direction. Elements of the organization of the prosecution in the study area is proposed to divide the basic, additional and supporting